

Sygn. akt VII U 2441/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jacek Chaciński

Protokolant - starszy sekretarz sądowy Beata Pełczyńska

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2016 roku w Lublinie

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 3 listopada 2014 roku, znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala M. K. prawo do emerytury od dnia (...)roku.

Sygn. akt VII U 2441/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 listopada 2014 roku, znak:(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił M. K. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), z uwagi na to, że na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład nie uwzględnił w stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 28 października 1976 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku na stanowisku kierownika. W uzasadnieniu Zakład wskazał, że zajmowanie stanowisk kierowniczych w sposób jednoznaczny nie rozstrzyga o wykonywaniu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prac w warunkach szczególnych na stanowiskach kierowniczych. W ocenie organu rentowego zakres obowiązków kierownika wykracza poza obowiązek dozoru poszczególnych prac, czy stanowisk wymienionych w wykazie. Zdaniem bowiem Zakładu pracownicy zatrudnieni na stanowiskach kierowniczych wykonują szereg innych prac nie zaliczonych do wykonywanych w szczególnych warunkach, np. prace administracyjne, organizacyjne (decyzja – k. 18 akt rentowych).

W odwołaniu M. K. nie zgodził się ze wskazaną decyzją podnosząc, że w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w L. pracował w warunkach szczególnych na stanowisku kierownika budowy przy budowie stacji i linii najwyższych napięć, w okresie wskazanym w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 29 lutego 2008 roku. Odwołujący podniósł, że jako kierownik nadzorował podległych pracowników przy pracach na wysokości od 20 do

100 metrów, przy montażu konstrukcji i przewodów w pobliżu napięcia na liniach 2 – torowych przy 1 torze będącym pod napięciem, z krzyżującymi się liniami będącymi pod napięciem, przy skrzyżowaniach z torami (...) przy ruchu pociągów. Mając podniesione okoliczności odwołujący wnosił o uznanie przedłożonego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach oraz przyznanie prawa do emerytury (odwołanie – k. 2 – 3 akt sądowych).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie podnosząc argumenty, które legły u podstaw zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 4 – 5 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

M. K., urodzony (...), w dniu(...) roku złożył wniosek o emeryturę. W jego treści zawarł oświadczenie o tym, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy uznał za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 25 lat, 3 miesięcy i 2 dni, w tym 25 lat, 2 miesięcy i 9 dni okresów składkowych oraz 23 dni okresów nieskładkowych. Zakład ostatecznie nie uwzględnił w stażu pracy w szczególnych warunkach żadnego okresu zatrudnienia ubezpieczonego (okoliczności bezsporne).

M. K. ukończył w dniu (...)roku zasadniczą szkołę zawodową w zawodzie elektroenergetyka. Z dniem (...) roku zatrudniony został w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w K. Zakładzie (...) w L. na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy w produkcji budowlano – montażowej w dziale wykonawstwa na stanowisku elektromontera w brygadzie obwodów pierwotnych. Pracował przy budowie nowych i rozbudowie już istniejących rozdzielni, tj. stacji wysokich i najwyższych napięć, tj. 110 kilowoltów i powyżej, w postaci wysokich i dużych słupów. Pracę przy budowie nowych rozdzielni rozpoczynano od niwelacji terenu przy wykorzystaniu ciężkiego sprzętu. Następnie członkowie brygady w której pracował ubezpieczony zajmowali się wykonaniem ręcznie wykopów pod fundamenty rozdzielni. Wykopy średnio miały od 1 metra do 1,5 metra głębokości i zajmowały około 1,5 metra sześciennego. Następnie przy wykorzystaniu dźwigu ustawiono konstrukcję ze słupów betonowych oraz wykop zasypywano i ubijano. Następnie na słupkach pracownicy brygady montowali konstrukcję metalową oraz aparaturę w postaci przekładników napięciowych i prądowych, odłączników, podłączników, odgromników, doprowadzających napięcie do transformatorów. Zajmował się również oszynowaniem aparatury, tj. połączeniem jej przewodami, jej regulacją i uziemieniem. W ramach budowy rozdzielni ubezpieczony zajmował się również budową bramek ze słupów betonowych celem podłączenia przewodów, wewnętrznych dróg prowadzących na rozdzielnie, ogrodzeń z siatki oraz budynku, gdzie była zabudowana aparatura średniego napięcia. Zajmował się również grabieniem i sianiem trawy w związku z przygotowaniem gruntu po zasypaniu wykopów. Do czasu uzyskania grupy sepowskiej, upoważniającej do pracy przy urządzeniach i liniach wysokiego napięcia, co miało miejsce około dwóch lat od rozpoczęcia zatrudnienia, ubezpieczony pracował pod nadzorem osoby posiadającej takie uprawnienia. Opisane obowiązki wykonywał na terenie dawnego województwa (...) na terenie budowy w Ł., B., A., B., L., C., B., W., S., Ś., do dnia 31 października 1984 roku.

Z dniem 1 listopada 1984 roku powierzono ubezpieczonemu obowiązki starszego technika budowy, które sprowadzały się do nadzoru na pracą brygad budujących linie wysokich i najwyższych napięć, w których pracowali elektromonterzy. Wytwarzanie linii polegało na budowie fundamentów, stawianiu słupów i naciąganiu przewodów. W pierwszej kolejności zgodnie z porządkiem prac nadzorował pracowników brygad obwodów pierwotnych oraz operatora koparki i dźwigu w związku z pracami związanymi z budową rozdzielni. Po ich zakończeniu ubezpieczony zajmował się nadzorem nad pracą brygad obwodów wtórnych, których praca polegała na łączeniu aparatury sterowniczej z aparaturą obwodów pierwotnych. W jego ramach ubezpieczony sprawdzał prawidłowość wykonanych prac według znajdującej się na budowie dokumentacji, w oparciu o którą skarżący wyjaśniał zadania do wykonania, kontrolował dyscyplinę pracy oraz sprawdzał czy pracownicy posiadają uprawnienia na stanowisku pracy. Przeprowadzał również szkolenia stanowiskowe z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. W ciągu dnia pracy opisany nadzór dotyczył kilku brygad między którymi ubezpieczony przemieszczał się samochodem służbowym. Nadto zajmował się dokonywaniem korekt sporządzanego w dziale technicznym harmonogramu prac. Czynności związane wykonywał po południu i wieczorami po godzinach pracy. Zgodnie z harmonogramem prac były dokonywane wyłączenia, których telefonicznym

uzgadnianiem zajmował się ubezpieczony. Pozostałe czynności administracyjne związane z prowadzeniem listy obecności na której nanoszono dotyczące wymiaru pracy w godzinach nadliczbowych, ubezpieczony wykonywał po godzinach prac w hotelu.

Z dniem 1 sierpnia 1985 roku ubezpieczonemu powierzono wykonywanie obowiązków na stanowisku kierownika robót. Podlegał bezpośrednio kierownikowi budowy i był odpowiedzialny za asortyment pracy, tj. za jakiś wycinek pracy, np. budowanie fundamentów. Opisane obowiązki wykonywał do dnia 30 czerwca 1987 roku.

Z dniem 1 lipca 1987 roku powierzono ubezpieczonemu obowiązki samodzielnego referenta ds. technicznych w dziale przygotowania produkcji robót liniowych i planowania. Na zajmowanym stanowisku bezpośrednim przełożonym był kierownik działu. Ubezpieczony zajmował się sporządzaniem kosztorysów szczegółowych na podstawie nakładów rzeczowych dla robót liniowych i stacyjnych, tabel elementów scalonych oraz nakładów rzeczowych i kosztorysów szczegółowych na roboty dodatkowe i zamiennie dla robót liniowych i stacyjnych. Zajmował się również kontrolą zgodności cen materiałowych z ujętymi w wycenie robót budowlano – montażowych. Opisane obowiązki wykonywał do dnia 30 września 1987 roku.

Następnie od dnia 1 października 1987 roku powierzono skarżącemu obowiązki kierownika robót linii 110kV A. – W..

Z dniem 1 września 1988 roku powierzono obowiązki kierownika budowy. Następnie z dniem 1 kwietnia 1989 roku powierzenie obowiązków młodszego kierownika budowy. Z kolei z dniem 1 lipca 1990 roku nastąpiło powierzenie ubezpieczonemu obowiązków kierownika budowy w dziale wykonawstwa. Na zajmowanych stanowiskach ubezpieczony prowadził samodzielnie budowy linii napowietrznych a do jego obowiązków należało przyjęcie kompletnej dokumentacji zapewniającej wykonanie obiektu, wykonanie szczegółowego harmonogramu robót, prowadzenie dziennika budowy, książki obmiaru robót i innych dokumentów zgodnie z przepisami, prowadzenie dokumentacji i ewidencji materiałów i przedmiotów nietrwałych, prowadzenie dokumentacji płacowej i ewidencji czasu pracy podległych pracowników, prowadzenie dokumentacji wymaganej na budowie dla środków transportowo – sprzętowych, prowadzenie kart drogowych samochodów własnych i obcych oraz raportów pracy tego sprzętu, przygotowywanie dokumentacji technicznej do odbioru. Nadto zajmował się nadzorowaniem pracy brygad budujących linie wysokich i najwyższych napięć, w których pracowali elektrycy. W pierwszej kolejności zgodnie z porządkiem prac nadzorował pracowników brygad obwodów pierwotnych oraz operatora koparki i dźwigu w związku z pracami związanymi z budową rozdzielni. Po ich zakończeniu ubezpieczony zajmował się nadzorem nad pracą brygad obwodów wtórnych, których praca polegała na łączeniu aparatury sterowniczej z aparaturą obwodów pierwotnych. Nadzorował również pracę kierowców samochodów ciężarowych o ładowności powyżej 3,5 tony. W ramach sprawowanego nadzoru ubezpieczony przemieszczał się samochodem osobowym pomiędzy poszczególnymi brygadami roboczymi. Wymienione prace administracyjne ubezpieczony wykonywał po zakończeniu godzin pracy. Wymiar czasowy czynności administracyjnych związanych z rozliczeniem budowy, którego dokonywało się na druku zawierającym wykaz wszystkich materiałów pobranych z magazynu, co z założenia miało się zgadzać z ilością wynikającą z karty limitowej i dokumentacją, był uzależniony od wielkości budowy. Ubezpieczone te czynności wykonywał poza godzinami pracy przez okres około 1 bądź 2 miesięcy. Natomiast ubezpieczony nie zajmował się sporządzaniem szczegółowego harmonogramu robót, który był przygotowany przez dział techniczny. Zajmował się natomiast nanoszeniem korekt w harmonogramie wyłączeń, których konieczność ujawniała się w toku prac. Uczestniczył również w odbierze materiałów przywożonych na budowy. Opisane obowiązki wykonywał do dnia 31 grudnia 1998 roku.

(świadczenie ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej – k. 5 część A akt osobowych – k. 27 a.s.; umowa o pracę – k. 1, pismo ws. powierzenia obowiązków st. technika budowy – k. 19, pismo ws. powierzenia obowiązków kierownika robót – k. 20, zakres czynności, pismo ws. powierzenia obowiązków samodzielnego referenta ds. technicznych – k. 29, zakres czynności – k. 31, pismo ws. powierzenia obowiązków kierownika budowy – k. 32, zakres czynności – k. 35, pismo ws. powierzenia obowiązków mł. Kierownika budowy – k. 37, pismo ws. powierzenia obowiązków kierownika budowy – k. 38, pismo ws. powierzenia obowiązków kierownika budowy – k. 43 część B akt osobowych – k. 27 a.s.; zeznania M. K. – k. 19v. – 21, 55 a.s.; zeznania świadka T. J. – k. 48v. – 50 a.s.; zeznania świadka T. B. – k. 50 –

50v. a.s.; zeznania świadka J. M. – k. 50v. – 51 a.s.; zeznania świadka Z. S. – k. 51 – 51v. a.s.; zeznania świadka Z. Z. – k. 54v. – 55 a.s.)

Przystępując do oceny dowodów osobowych należy stwierdzić, że przesłuchani w sprawie świadkowie to osoby obecne dla ubezpieczonego. Świadek T. J. pracował w podmiocie zatrudniającym ubezpieczonego w okresie od lipca 1975 roku do czerwca 2008 roku na stanowiskach kierownika budowy, elektromontera, elektromontera brygadzysty, kierownika działu przygotowania produkcji oraz inspektora p. poż. W okresie od 1977 roku do 1979 roku był jako kierownik budowy przełożonym ubezpieczonego na budowie w B.. Świadek T. B. pracował w podmiocie zatrudniającym skarżącego w okresie od 1983 roku do 2003 roku na stanowisku elektromontera, a następnie elektromontera brygadzysty. Po raz pierwszy kontakt z ubezpieczonym świadek miał na budowie linii wysokiego napięcia W. – W. w 1984 roku. W późniejszym okresie świadek był podwładnym skarżącego pracującego na stanowiskach kierowniczych. Świadek J. M. pracował we wskazanym podmiocie od 18 sierpnia 1975 roku do końca lutego 2007 roku, jako elektromonter obwodów wtórnych do 1996 roku, a od 1996 roku jako kierownik. W 1978 roku świadek miał kontakt z ubezpieczonym na jednej budowie w B., a w 1981 roku na budowie w A.. Świadek Z. S. pozostawał w podmiocie zatrudniającym ubezpieczonego od 1975 roku na stanowisku kierownika budowy i był przełożonym skarżącego w okresie jego pracy na stanowisku elektromontera. Natomiast świadek Z. Z. pracował w zakładzie pracy zatrudniającym ubezpieczonego w okresie od 1976 roku do 2007 roku na stanowisku elektromontera brygadzysty i od początku zatrudnienia skarżącego pracował z nim przez okres 4 lat.

Okoliczności te w ocenie Sądu Okręgowego pozwalają na przyjęcie wniosku, iż świadkowie posiadają niezbędne wiadomości dotyczące charakteru i warunków wykonywanej przez ubezpieczonego pracy w okresach w których mieli bezpośredni kontakt w pracy ze skarżącym. Ich zeznania są logiczne oraz korelują z zeznaniami ubezpieczonego, wobec czego Sąd uznał je za wiarygodne. Nadto należy wskazać, że organ rentowy nie podniósł okoliczności, które mogłyby godzić w wiarygodność ich zeznań.

Powyższa ocena dotyczy również zeznań samego ubezpieczonego, skoro były one zgodne z wiarygodnymi zeznaniami świadków. Ubezpieczony wyczerpująco opisał swoje obowiązki. Brak jest jakichkolwiek przesłanek do kwestionowania jego zeznań.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił również w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie. Z tym zastrzeżeniem, że Sąd nie dał wiary dokumentowi w postaci świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 29 lutego 2008 roku z uwagi na sprzeczność jego treści w zakresie wykazania stanowiska pracy na jakim ubezpieczony świadczył pracę przez cały okres zatrudnienia z pozostałym materiałem dowodowym w postaci dokumentów zawartych w aktach osobowych. Z ich treści wynika, że w okresie objętym sporem ubezpieczony świadczył pracę na stanowiskach elektromontera, starszego technika budowy, kierownika robót, samodzielnego referenta ds. technicznych, kierownika budowy oraz młodszego kierownika budowy. Tymczasem w świadectwie z dnia 29 lutego 2008 roku wykazano, że przez cały okres objęty sporem ubezpieczony pracował na stanowisku kierownika budowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. K. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Do okoliczności spornej w rozpoznawanej sprawie, biorąc pod uwagę treść zaskarżonej decyzji oraz treść odwołania należy możliwość zakwalifikowania okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w K. Zakładzie (...) w L. od dnia 28 października 1976 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w wymiarze 22 lat, 2 miesięcy i 4 dni, jako pracy w szczególnych warunkach, celem ustalenia, w związku z nieuznaniem przez organ rentowy żadnego okresu zatrudnienia ubezpieczonego jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, czy legitymuje się on 15 – letnim okresem tak kwalifikowanej pracy.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 b pkt 20 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748) – zwaną dalej ustawą emerytalną, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego dla mężczyzn urodzonych po dniu 30 września 1953 roku co najmniej 67 lat. Ubezpieczony nie ukończył wyżej wymienionego wieku, zatem nie spełnia warunków niezbędnych do ustalenia mu prawa do emerytury w oparciu o powołany przepis.

Natomiast w myśl art. 46 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż wskazany, jeżeli nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego i warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 roku. Przy czym wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których wymienionym osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Według § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – zwanego dalej rozporządzeniem Rady Ministrów, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. M. K. do dnia 31 grudnia 2008 roku nie osiągnął wymaganego przez cytowany przepis wieku emerytalnego 60 lat.

Jednakże zgodnie z przepisem art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepis art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej).

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Według przepisu § 3 rozporządzenia Rady Ministrów okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Natomiast przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jednocześnie przepis § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów stanowi, że właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Sumując powyższe, aby nabyć prawo do emerytury M. K. musiał spełnić łącznie następujące przesłanki:

- 1) osiągnąć obniżony do 60 lat wiek emerytalny;
- 2) nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego;
- 3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnić:
  - a) co najmniej 15 - letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz
  - b) staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Bezspornym jest, że ubezpieczony w dniu wydania zaskarżonej decyzji ukończył wymagane 60 lat, na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się 25 - letnim stażem pracy oraz że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Przechodząc do oceny, czy ubezpieczony spełnia warunek legitymowania się co najmniej 15 – letnim stażem pracy w warunkach szczególnych należy wskazać, że skarżący występując do organu rentowego o przyznanie świadczenia emerytalnego przedłożył wymagany przez prawo dokument w postaci świadectwa pracy w szczególnych warunkach, który został przez organ rentowy zakwestionowany w zasadzie w oparciu o wynikające z poczynionych ustaleń okoliczności dotyczące wykonywania przez osoby zatrudnione na stanowiskach kierowniczych czynności niezwiązanych z pracą w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w którym Sąd oparł się na dokumentach znajdujących się w aktach osobowych i aktach Zakładu, jego zeznaniach złożonych w trybie art. 299 k.p.c. oraz zeznaniach świadków, pozwoliło ustalić w sposób pewny, że ubezpieczony wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w okresie od dnia 28 października 1976 roku do dnia 31 października 1984 roku w wymiarze 8 lat i 4 dni.

Z poczynionych ustaleń wynika, że we wskazanym okresie ubezpieczony na stanowisku elektromontera pracował przy budowie nowych i rozbudowie już istniejących rozdzielni, tj. stacji wysokich i najwyższych napięć, tj. 110 kilowoltów i powyżej, w postaci wysokich i dużych słupów. Wszystkie wykonywane przez niego prace były częścią procesu, którego finalnym skutkiem było postawienie nowej lub rozbudowa już istniejącej rozdzielni. Wskazane czynności odpowiadają rodzajowi pracy opisanemu w wykazie A, Dział II „Prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów.

Odnosnie okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 1 listopada 1984 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku na stanowiskach starszego technika budowy, kierownika robót, samodzielnego referenta ds. technicznych, kierownika budowy oraz młodszego kierownika budowy, należy wskazać, że spór sprowadzał się do oceny, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego w tym okresie była pracą odpowiadającą wymaganiom dozoru inżyniersko - technicznego i uprawniającą do wcześniejszej emerytury w sytuacji, gdy skarżący nadzorował prace podległych mu pracowników wydziału A wykonujących bezpośrednio prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A jako załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów (chodzi o prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych).

Sposób kwalifikowania określonych czynności pracowniczych, jako "prac różnych" wymienionych pod pozycją 24 w dziale XIV wykazu A był wielokrotnie analizowany w orzecznictwie sądowym. W dotychczasowej judykaturze podkreśla się jednolicie, że objęcie nadzorem lub kontrolą, o których mowa w punkcie 24 działu XIV wykazu A,

także innych prac niż wymienione w tym wykazie, nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne (podlegające dozorowi lub kontroli) prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe. Natomiast w sytuacji, gdy dozór inżynieryjno - techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma potrzeby ustalania, ile czasu ubezpieczony poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem. Osoba wykonująca dozór inżynieryjno - techniczny nad pracami wykonywanymi w warunkach zagrażających bezpieczeństwu nie musi bowiem stale przebywać na stanowiskach, gdzie jest wykonywana praca, a w zakresie jej obowiązków musi być przewidziane sporządzanie dokumentacji, planów organizacyjnych i innych czynności (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007 roku, I UK 111/07, z dnia 30 stycznia 2008 roku, I UK 195/07, z dnia 8 stycznia 2009 roku, I UK 201/08 oraz z dnia 11 marca 2009 roku, II UK 243/08). W utrwalonym orzecznictwie zwraca się jednocześnie uwagę, że zachodzi potrzeba odróżnienia czynności administracyjno - biurowych ściśle związanych ze sprawowanym dozorem inżynieryjno - technicznym, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki. Czym innym jest bowiem wykonywanie czynności administracyjno - biurowych immanentnie związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno - technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków służbowych również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji. Wówczas, gdy wykonywanie takich "pozostałych" czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie jest możliwe zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2011 roku, II UK 48/11 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 marca 2013 roku, III AUa 1093/12). Przy kwalifikowaniu pracy zgodnie z punktem 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów istotne jest bowiem, czy istnieje relacja funkcjonalna między obowiązkami pracownika a koniecznością sprawowania bieżącego dozoru nad pracownikami (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 13 czerwca 2013 roku, III AUa 1254/12).

Powyższe oznacza, że "dozór inżynieryjno - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie" - aby mógł być uznany za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej - musi odpowiadać łącznie następującym warunkom:

- musi być dozorem inżynieryjno - technicznym, czyli dozorem specjalistycznym, a nie dozorem "jakimkolwiek" (nie może być "zwykłym" dozorem wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy);
- musi być sprawowany "na oddziałach i wydziałach", czyli powinien być wykonywany bezpośrednio w określonym, skonkretyzowanym środowisku pracy, w którym istnieje narażenie na czynniki o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub powodujące znaczny stopień uciążliwości pracy albo wymagające wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia;
- powinien dotyczyć prac zgodnych z wykazami prac w szczególnych warunkach (zawartymi w załącznikach do rozporządzenia Rady Ministrów) i wykonywanych bezpośrednio przez osoby, nad którymi sprawowany jest nadzór;
- musi być wykonywany stale przez osobę nadzorującą, czyli nie może mieć charakteru okazjonalnego (peryferyjnego);
- powinien być sprawowany w pełnym wymiarze czasu, jaki obowiązuje osobę nadzorującą na zajmowanym przez nią stanowisku.

Poczynione ustalenia pozwalają w ocenie Sądu Okręgowego uznać dozór wykonywany przez ubezpieczonego w okresie od dnia 1 listopada 1984 roku do dnia 30 czerwca 1987 roku oraz od dnia 1 października 1987 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w wymiarze 13 lat i 11 miesięcy, za pracę która odpowiada łącznie wszystkim wymienionym wymaganiom. Z poczynionych ustaleń wynika, że skarżący nadzorował pracę pracowników brygad oraz operatora koparki i dźwigu w związku z pracami związanymi z budową linii wysokiego napięcia. Nadzorował również pracę kierowców samochodów ciężarowych o ładowności powyżej 3,5 tony.

Jednocześnie należy wskazać, że ubezpieczony wykonywał również czynności administracyjne, których fakt występowania we wskazanych okresach nie może jednak powodować wyłączenia możliwości zakwalifikowania tego okresu jako okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych z uwagi na ich charakter. W stanie faktycznym sprawy czynności administracyjne należało uznać za integralną, immanentną część sprawowanego przez skarżącego nadzoru nad pracą spawaczy i ślusarzy. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem nie ma żadnych podstaw do wyłączenia takiego rodzaju czynności administracyjno - biurowych z czynności polegających na sprawowaniu dozoru i traktowania ich odrębnie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2009 roku, sygn. II UK 243/08; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 lipca 2013 roku, sygn. III AUa 51/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 lutego 2013 roku, sygn. III AUa 717/12).

Sąd Okręgowy nie znalazł natomiast podstaw do uwzględnienia w stażu pracy w szczególnych okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 1 lipca 1987 roku do dnia 30 września 1987 roku. Z poczynionych ustaleń wynika, że we wskazanym okresie skarżący na stanowisku samodzielnego referenta ds. technicznych w dziale przygotowania produkcji robót liniowych i planowania zajmował się sporządzaniem kosztorysów szczegółowych na podstawie nakładów rzeczowych dla robót liniowych i stacyjnych, tabel elementów scalonych oraz nakładów rzeczowych i kosztorysów szczegółowych na roboty dodatkowe i zamiennie dla robót liniowych i stacyjnych oraz kontrolą zgodności cen materiałowych z ujętymi w wycenie robót budowlano – montażowych. Opisane prace objęte zakresem ustaleń nie zostały wymienione w powołanym rozporządzeniu, co miało zasadnicze znaczenie dla wskazanej oceny charakteru prawnego wskazanych okresów. Jak wynika bowiem z utrwalonego orzecznictwa, które Sąd orzekający w pełni akceptuje, wykonywanie pracy nie wymienionej w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów, nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 roku, sygn. I UK 41/05). Wskazane wyłączenie nie miało jednak wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie.

Jak wynika z poczynionych ustaleń M. K. legitymuje się ogólnym stażem pracy wynoszącym ponad 25 lat, ukończył 60 lat życia, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz pracował w warunkach szczególnych ponad wymagany co najmniej 15 – letni okres, tj. przez 21 lat, 11 miesięcy i 4 dni. Tym samym ubezpieczony spełnia wszystkie warunki do ustalenia mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia(...)roku, tj. od dnia ukończenia wymaganego wieku 60 lat. W tym bowiem dniu ziszczył się ostatni z warunków niezbędnych do ustalenia prawa do emerytury, stosownie do art. 100 ustawy emerytalnej.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.